

Ida-Virumaa poliitikast

Aimar Altosaar, siseministeeriumi nõunik

Oleme näinud, kuidas 20. sajandi keskel muutus Ida-Virumaa jõukast põllumajanduspiirkonnast karmi tööstusmaastiku ja sisserännanud rahvaga alaks. 21. sajandi esimesel poolel seisab aga IdaVirumaal tõenäoliselt ees uus muutus.

Ida-Virumaad on Teine maailmasõda ja sellele järgnenud nõukogude aastakümned kõige enam räsitud. Põlevkivi ja teiste maavarade kaevandamise ning tööstuse ekstensiivse arendamisega kaasnes hoolimatus loodusja elukeskkonna suhtes. Põliselanikkond tõrjuti tagaplaanile ning impeeriumi kolonialistlik rahvastikupoliitika tõi kohale sadu tuhandeid võõrtöölisi. Hinnanguliselt käis nõukogude perioodil Eestist läbi kümme korda rohkem rahvast, kui siia 1991. aastal lõpuks pidama jäi. Osa tulnukatest rändas inertsist oma ajaloolisele kodumaale tagasi ning kuna sama teed pidi juurde enam ei tulnud, siis hakkaski elanikkond kogu Eestis ning sealhulgas Ida-Virumaal taasiseseisvunud Eestis kiiresti vähenema.

1989. aasta rahvaloenduse andmetel oli IdaVirumaal 221 111 elanikku, neist eestlasi kõigest 40 836 ehk 18 protsenti. 25 aastaga on rahvastik vähenenud kolmandiku võrra, sest hilismigrandid on pidevalt lahkunud Tallinna ja Harjumaale ning väiksemal määral ka teistesse Euroopa Liidu riikidesse. Kuna muudesse Eesti piirkondadesse lahkujate hulgas on olnud palju eestlasi, siis ei ole maakonna rahvuslik koosseis eriti muutunud: 1. jaanuaril 2014 elas maakonnas 149 483 inimest (vt tabel 1), neist eestlasi vaid 19,5 protsenti, alla 30 000. Vabas Eestis, kus eesti keelt kaitseb riigikeele staatus ning valitsus on pööranud Ida-Virumaa arengule teistest maakondadest suuremat tähelepanu, ei ole eesti keele positsioon piisavalt hea ning huvi seda omandada ei ole suur.

Tabel 1. Ida-Virumaa rahvaarv viimasel viiel aastal

	2010	2011	2012	2013	2014
Rahvaarv, 1. jaanuar	158 800	156 110	153 716	151 909	149 483
mehed	72 350	71 310	70 229	69 452	68 457
naised	86 450	84 800	83 487	82 457	81 026
0–14-aastased	21 330	21 250	20 962	20 835	20 690
15–64-aastased	107 100	105 080	102 770	100 794	98 112
65-aastased ja vanemad	30 370	29 780	29 984	30 280	30 681

ALLIKAS: Statistikaamet.

Aastakümnetega kinnistunud hoiakuid ei aita muidugi muuta ka venekeelse suhtluskeskkonna säilimine teenindusja privaatsfääris ning ka arstiabi ei ole umbkeelse meditsiinipersonali tõttu paljudele eestlastele vastuvõetav. Venemaa

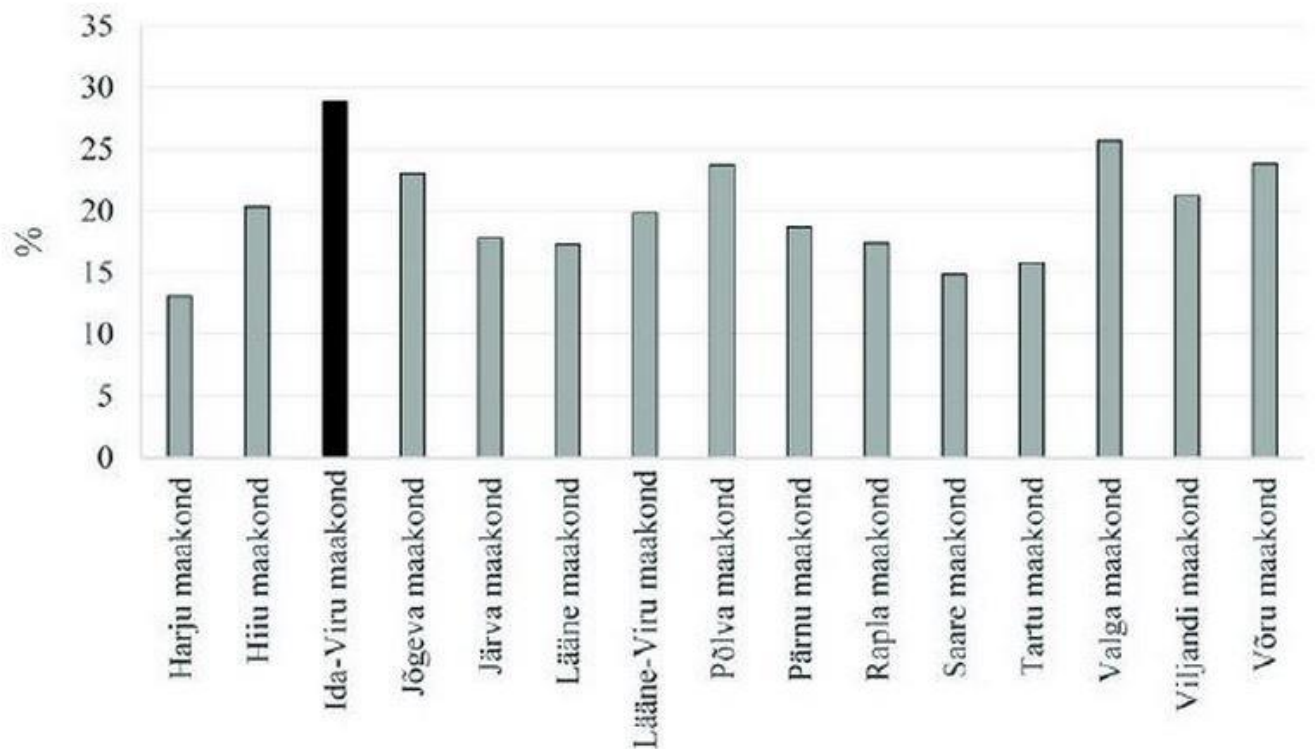
propagandamasin hoiab aga TV-kanalite kaudu suurt osa ainult vene keelt valdavast elanikkondast oma mõjuväljas, sisendades neile jätkuvalt hoiakuid, et polegi vaja õppida teisi keeli, sest venelased ja vene keel on erilised. Kodumaiste televisioonikanalite vaatajaskond on venekeelse auditooriumi hulgas marginaalne, kuid uuringute kohaselt neist üle poole kuulab ERR-i venekeelse Raadio 4 saateid. Väga tänuväärne on maakonnalehe Põhjarannik omanike jätkuv tegevus Eesti ainsa venekeelse päevalehe Severnoje Poberežje väljaandmisel.

Eestlastele mõjub kindlasti tõrjuvalt ka tõsiasi, et maakonna suuremad linnad on kõik ülekaalukalt venekeelsed, Narvas ja Sillamäel on eestlasi alla 5 protsendi, Kohtla-Järvel 10 protsenti ning isegi eestimeelseks peetavas Jõhvi vallas ei ole eestlased arvulises ülekaalus. Vaid väiksemates asulates ja peaaegu kõigis valdades peale Vaivara on eestlased ülekaalus. Õnneks on riigikeele suhtes positiivne trend siiski olemas ning noorema põlvkonna mitte-eestlaste hulgas on Ida-Virumaal, ka kõige venekeelsemates linnades, järjest suurem osa, kuni 50 protsenti neist valmis ka eesti keeles suhtlema.

Sidustamine

Kahekümne aastaga on maakonna areng olnud kiire, kuid siiski mitte piisav, et oleks jõutud sotsiaalmajanduslike statistiliste näitajate alusel riigi keskmisele tasemele (vt joonis 1). Kogu taasiseseisvumise aja on valitsus Ida-Virumaale pööranud rohkem tähelepanu kui teistele regioonidele. 1991. aasta augusti lõpus, mõned päevad pärast riikluse taastamist Eesti territooriumil, lähetas valitsus transpordiminister Tiit Vähi valitsuse eriesindajaks Ida-Virumaale. Oli ju vaja tagada poliitiline stabiilsus ja lojaalsus Eesti keskvoimule piirkonnas, kus mitmed omavalitsusjuhid toetasid avalikult Moskvast toimunud reaktsioonilist riigipöördekatset.

Joonis 1. Suhteline vaesuse määr maakondade kaupa

ALLIKAS: Statistikaamet.

1992. aastal kasvas Ida-Virumaal Venemaa turu äralangemise tõttu kiiresti tööpuudus, seda eriti võõrpäritolu tööliste hulgas. Nemad olid hõivatud peamiselt nõukogude keskvalitsusele allunud suurtes tööstusettevõtetes, mis muutunud oludes kaotasid turud ja finantsvõimekuse ning koondasid mitmekordselt vähenenud tootmismahdade tõttu tuhandeid töötajaid. Eestlasi puudutas Vene turu ärakukkumine vähem, sest nemad töötasid peamiselt väiksemates kohaliku tööstuse ettevõtetes, mille toodangut oli võimalik endiselt turustada. Põllumajandus, mis sai idaturu kadumisel teatavasti samuti suure tagasilöögi, ei ole Ida-Virumaal olnud suure tähtsusega.

1990-ndate esimesel poolel loodi piirkonna probleemide lahendamiseks kaks valitsuskomisjoni: 1992. aasta suvel Tiit Vähi valitsuse juurde Narva komisjon ning sügisel Mart Laari valitsuse ühe esimese otsusena IdaViru probleemidega tegelev valitsuskomisjon. Tänu süstemaatilisele tegelemisele omavalitsuste, riigiettevõtete juhtide ning kohalike elanikega, millesse kaasati ka kümneid riigiametnikke kõigist ministeeriumitest, suudeti paari aastaga Ida-Virumaa suured linnad piisavalt Eestisse lõimida, nii et valitsus võis edasi minna muude pakiliste tegevustega. Tuli tegeleda kiiresti allakäivate riigiettevõtete erastamisega ning asuda lahendama aina teravamaks muutunud sotsiaalseid probleeme. Esimese perioodi kulminatsiooniks ja teatud mõttes pöördepunktiks kujunes 1993. aasta juulis Narva ja Sillamäe linna volikogude korraldatud ebaseadusliku piirkonna autonoomiareferendumi nurjamine. Kindlasti aitas olukorra rahunemisele kaasa

Venemaa veelgi viletsam majanduslik olukord ja elatustaseme langus ning rubla äärmiselt nõrk kurss stabiilse Eesti krooni kõrval.

Strateegiliste algatuste ja erainvesteeringute periood

Järgmisel perioodil, 1990-ndate keskel ja lõpus tegelesid kõik valitsuskoalitsioonid Ida-Viru arengustrateegiatega, kuid üsna ebajärjekindlalt. Aastakümne lõpul asus Eesti Linnade Liit koostöös valitsusega kaardistama piirkonna linnade probleeme ja korraldama uuringuid. Sellel ajal toimus riigiettevõtete erastamine ning uute omanike valduses hakkasid tööle ka kõik piirkonnale kriitilise tähendusega suurettevõtted. Nii Kreenholmi Manufaktuur ja Baltijets Narvas kui ka Silmet Sillamäel jäid eraomanduseski kohalikeks dominantseteks tööandjateks. Maakonna suurimad ettevõtted olid aga Eesti Energia soojuselektrijaamad ja põlevkivikaevandused, mis tagasid stabiilse ja üle keskmise töötasu vähemalt kümnele tuhandele töötajale. Suhteliselt edukalt töötasid sellel ajal ka paljud teised piirkonna tööstusettevõtted. Kuid rahvusvahelise turukonjunktuuri muutudes ja tööstuse tehnoloogilise baasi mahajäämuse tõttu kerkisid sajandivahetuse paiku esile taas probleemid mitme suure ettevõttega. Näiteks Kohtla-Järve Keemiakombinaadist eraldi erastatud Kiviter pankrotistus, tootmismahate kaotasid Silmet, Kreenholmi Manufaktuur ja teised. Stabiilsuse hoidja – põlevkivitööstus – aga moderniseeriti ning uute tehnoloogiate kasutuselevõtt jättis tuhanded kaevurid ja abiteenistuste personali tööta.

Pärast 2000. aastat võtsid initsiatiivi oma kätte mitmed omavalitsused, näiteks Jõhvi ja Kiviõli, mille juurde asutati tööstusparke ning finantsiliselt võimekamad suurettevõtete omanikud kaasasid lisakapitali, et alustada mitmete suurte projektidega, mis kujundasid aina enam maakonna majandust. 2005. aastal hakkasid Silmeti omanikud rajama Sillamäele sadamat, Viru Keemiagrupp arendas ja laiendas tootmist, mitmed välisinvestorid asutasid uusi ettevõtteid. Sellel perioodil ei olnud valitsusel Ida-Virumaa jaoks eraldi programme, majanduskasv oli kuni 2008. aastani kogu Eestis kiire ning tundus, et ükski Eesti piirkond ei vaja erikohtlemist.

Tegevuskavade koostamise periood

2008. aastal alanud majanduslangus lõi valusalt ka Ida-Virumaa pihta ning paljud vanad probleemid, mis polnud veel lõpuni lahendatud, kerkisid uuesti esile – suurenesid tööpuudus ja vaesus, maakonnast väljaränne intensiivistus, ettevõtete areng pidurdus. Kuna Venemaa oli vahepeal muutunud jõukamaks ja tugevdas oma mõjutegevust naaberriikide venekeelsete elanike hulgas, siis neid muutusi ei saanud ka valitsus enam tähelepanuta jätta. Initsiatiivi näitas siseminister Marko Pomerants, kes alustas 2009. aasta sügisel ettevalmistusi Ida-Virumaa tegevuskava koostamiseks. Selle tööga alustatigi vastavalt 19. jaanuaril 2010 valitsuskabineti istungil langetatud otsusele. Tegevuskava koostamiseks kutsuti kokku ametkondadevaheline töörühm, kuhu kaasati ka Ida-Viru omavalitsuste esindajad, ettevõtjaid ja vabatahtlike juhid. Laiahaardeline ja ambitsioonikas Ida-Virumaa tegevuskava 2010–2014 valmis mõne kuuga (vt [https://www.siseministeerium.ee/public/Ida-Virumaa tegevuskava ja rakenduskava.pdf](https://www.siseministeerium.ee/public/Ida-Virumaa%20tegevuskava%20ja%20rakenduskava.pdf)).

Vahepealsed monitooringud on aga näidanud, et Ida-Viru tegevuskava elluviimine ei ole olnud valitsuste esmaste prioriteetide hulgas (vt näiteks <http://www.postimees.ee/677848/valit-sus-lukkas-ida-viru-tegevuskava-kalevi-alla>). Kuid suur töö tegevuskava ettevalmistamiseks ja käivitamiseks ei olnud kindlasti asjatu, sest see käivitas siiski mitmed protsessid, millest on Ida-Virumaale tervikuna kasu olnud.

Lõplik 2010–2014 tegevuskava täitmise monitooring ja kokkuvõtete tegemine seisavad alles ees. Kuid nii mõndagi saab saavutustena siiski juba välja tuua:

- 1) regionaalsed soodustused mitme kategooria riigiametnikele, -teenistujatele ja stipendiaatidele;
- 2) justiitsministeeriumi vanglate ameti üleviimine Tallinnast Jõhvi;
- 3) Ida-Virumaa linnastute arengule suunatud meetme väljatöötamine Euroopa Liidu tõukefondide 2014–2020 eelarvest;
- 4) Ida-Virumaa uute tööstusja logistikaalade eelisarendamine.

Tegevuskava koostamine aastateks 2010–2014 ja selle täitmise monitooring on kindlasti tarvilik olnud, sest mitmed minevikust pärit probleemid ei ole veel lahendatud, elanikkonna suurus stabiliseerunud, maine piisavalt paranenud ega piirkonna majanduslik potentsiaal täielikult avanenud. Seetõttu oli Ida-Virumaale hea uudis 2014. aasta märtsis tööd alustanud valitsuskoalitsiooni otsus tegevuskavaga edasi minna. Selleks moodustati siseministri juurde uus tööühik, mis koondab tegevuskava uue variandi sisenditeks tegevused, mida tuleks Ida-Virumaal ära teha järgmisel perioodil, aastatel 2015–2020.

Tegevuskava uuendamisel peame silmas, et esiteks tuleb tagada juba olemasolevates arengukavades ja ametkondade eelarvekavades ette nähtud tegevuste ja investeeringute elluviimine. Teiseks toome ära tegevused ja investeeringukavad, mille üle peetakse läbirääkimisi ning mis on tõenäoliselt lähiaastatel ka realiseeritavad. Kolmandaks toome ära ideed ja kaugemad plaanid, mis veel ei ole läbirääkimiste objektideks, kuid mille elluviimist tuleks tegevuskava perioodil kaaluda. Peame vajalikuks, et tegevuskava igal aastal mitte ainult ei monitooritaks, vaid ka täiendataks ja vajadusel muudetaks. Kolmandast kategooriast, ideedest tuleks igal aastal teemasid viia üle järgmisse kategooriasse ning otsida ja töötada välja uusi algatusi.

Tegevuskava peaks olema pidevalt toimiv laiahaardeline maakonna arengut toetav programm, mis fokuseerib valitsuse tegevust ning hoiab ka avalikkuse tähelepanu kokkulepitud tööde elluviimisel. Iga-aastased ülevaatamised ja uute ideede lisandumised hoiavad tegevuskava värskena. Seejuures tuleb ka kohatuks osutunud või täitmatud tegevused sealt regulaarse ülevaatamise käigus eemaldada.

Tegevuskava on jaotatud viie mõjuvaldkonna vahel eraldi jaotisteks. Need ei ole väga täpselt piiritletud, sest paljud tegevused võivad mõjutada eri valdkondi. Pigem on selline jagamine vajalik ülevaatlikkuse huvides, et tegevuskavast huvitatud inimesed võiksid saada võimalikult hea ülevaate, mida ja kuidas soovitakse konkreetsetes valdkonnas saavutada.

Kavandatava tegevuskava sisend-jaotised

Maine

Ida-Virumaa praegune maine ei ole jätkuvalt Eesti muude paikade elanike silmis kuigi hea, sellest annavad tunnistust ettevõtete raskused spetsialistide ja juhtide palkamisel, kuid ka oskustöölise leidmine ei ole maakonnas lihtne. Avalikul võimul on piirkonna maine parandamiseks esialgu võimalik rohkem ära teha kui äriühingutel või vabakondlikel organisatsioonidel. Eraettevõtted jälgivad investeeringute kavandamisel piirkonna mainet ja avaliku võimu investeeringuid. Need on loomulikult tähtsad ka piirkonna elanikele ja mujalt töotsijatele. Ida-Virumaa on rohkem kui poole sajandi jooksul võõrvõimude all kõige rohkem oma mainet kaotanud Eesti piirkond, mis alles hakkab taastuma ja oma tegelikku arengupotentsiaali näitama. On aeg üle saada minevikupärandist ning luua uus maine. Peame rääkima mitte probleemidest, vaid Ida-Virumaa rikkalikest võimalustest ja nende realiseerimise teedest. Ida-Virumaa ei ole mitte hädapäraste lahenduste ja mureprojekt, vaid kindlasti osa tulevases Eesti eduloost.

Maine ei ole loomulikult üheselt määratletud kategooria, kuid kindlasti kõik, mida tehakse maakonna ettevõtluses, hariduselus või sotsiaalse infrastruktuuri arendamisel, mõjutab ka mainet. Käsitletavas tegevuskava uuenduses on mainekujunduse valdkonda liigitatud kultuuriüritused ja investeeringud, millel võiks olla laiem, üle-eestiline või ka rahvusvaheline kõlapind. Samuti on siia toodud sellised investeeringute ideed, millel on kindlasti maakonna piire ületav või üleriigiline tähendus. Siinsed tegevused ja projektid on teiste valdkondadega võrreldes vähem kaetud poliitiliselt kokku lepitud ja fikseeritud eelarvetega.

Rohkem kui paljud muud investeeringud ja tegevused on Ida-Virumaa mainele tulnud kasuks Jõhvi Kontserdimaja avamine aastal 2005 ning peaaegu võimatuna näiva ambitsioonika ja funktsionaalse Tartu Ülikooli Narva kolledži hoone valmimine 2012. aastal. Kui iga 4–5 aasta tagant suudaks Eesti riik rajada Ida-Viru maakonda nendega võrreldavaid kultuuri- ja haridusobjekte, mis toimivad ka mõjusate maamärkidena, siis võime olla kindlad, et positiivsemaks ei muutu ainult maakonna, vaid kogu Eesti maine.

Majandus

Ida-Virumaa majanduskeskkonna parandamiseks, ettevõtete investeerimishuvi suurendamiseks ja töökohtade loomiseks on valitsusel jätkuvalt palju võimalusi. Maakonna majandusstruktuur on muutumas, sest tulenevalt rahvusvahelisest konjunktuurist on seal mõni majandusharu (tekstiilitööstus) kadumas, samas kui mitmed teised harud kasvavad (logistika, turism). Majanduse ja ettevõtluse mitmekesistamine on kindlasti positiivne tendents, millele peaks aitama kaasa ka valitsuse tegevuskava. Samas ei tohi tähelepanuta jätta ka traditsioonilisi tööstusharusid nagu põlevkivitööstus ja energiaenergia, mille investeeringud ja tegevus on maakonna sotsiaalmajanduslikule arengule väga tähtsad veel vähemalt 20–30 aastat.

Väga hästi on maakonna majanduslikke võimalusi iseloomustatud SA Ida-Virumaa Tööstusalad kodulehel: <http://www.ivia.ee/>.

Elukeskkond

Ida-Virumaa keskkond on kontrastiderohke – kõrgelt hinnatud looduslike vaatamisväärsuste ja puhkealade kõrval on 20. sajandi ekstensiivne tööstus kujundanud ulatuslikud reostatud või rikutud alad, mida tänapäeval võimalust mööda rekultiveeritakse. 21. sajandi energeetika ja põlevkivitööstuses kasutatav tehnoloogia on varasemast vähem keskkonnaohtlikud ning täita tuleb kõiki rahvusvaheliselt ja Eesti-siseselt kehtestatud piiranguid, reegleid ja norme. Looduse seisundi monitooring ja täiendava reostuskoormuse vältimine jäävad Ida-Viru maakonnas jätkuvalt äärmiselt olulisteks tegevusvaldkondadeks.

Tegevuskava sisaldab eri ametkondade kasutatavaid abinõusid ja kavandatavaid investeeringuid, et elukeskkonna kvaliteeti parandada. Eelkõige vajab korrastamist ja arendamist inimese loodud elukeskkond, sest nõukogude ajal riikliku suurtööstuse ja energeetika teenindamiseks loodud taristu ei vasta tänapäevastele tingimustele. Teedevõrk ja transpordisüsteem, tervishoid ja aktiivse vaba aja veetmise võimalused, kommunaalteenuste kvaliteet ja kättesaadavus, jaekaubandus ja toitlustus, meelelahutus ja elukondlik teenindus – kõigist neist valdkondadest on erasektor investeerinud peamiselt jaekaubandusse ja turistidele suunatud spaa-majandusse. Avaliku sektori investeeringuid tuleb piirkonda vähemalt sama suures mahus kui eelmisel Euroopa Liidu eelarveperioodil, sealhulgas jätkatakse ajalooja kultuuriobjektide renoveerimist ning väljaehitamist.

Sotsiaalne keskkond

Ida-Virumaa sotsiaalne keskkond ei ole ühtne ning koosneb paljudest omavahel vähe läbikäivatest sotsiaalsetest rühmadest ja kogukondadest. Lisaks suurimale – keelelis-kultuurilisele – erinevusele on just venekeelseteks nimetatud elanikkonna osa äärmiselt killustunud linnade ja asumite ning kunagiste neid siia lähetanud suurte nõukogude keskametkondade kaupa. Ühise identiteedi ja sotsiaalse keskkonna parandamiseks on viimase kahekümne aastaga palju tehtud nii hariduse, meditsiini kui ka sotsiaalhoolekande valdkonnas, kuid väljakutseid on ikka veel piisavalt. Riigi keskvõimul tuleb leida vahendeid lõimumiseks ning ühtse haridusja kultuurisfääri arendamiseks. Kohalikel omavalitsustel omakorda on vaja rohkem keskenduda vabakondlikeks ühistegevusteks paremate tingimuste loomisele ja kogukondlikkuse arengule. Eestikeelse suhtluskeskkonna edendamine haridussüsteemi, riigiasutuste personalitöö ja kohalike omavalitsuste kaudu on miinimum, mida riigi keskvõim peab piirkonnas tegema.

Julgeolek

Ida-Virumaa tegevuskavas käsitleme riigi ja piirkonna julgeolekut psühholoogilise, sotsiaalse, kultuurilise ja majandusliku julgeoleku võtmes. Maakonnas asub kaitseväge Viru pataljon, mis lisaks relvastatud julgeolekule suurendab kohalike elanike turvatunnet, kuid selle üksuse arendamist käsitletav tegevuskava ei hõlma.

Riigi julgeolekut suurendavad investeeringud ja tegevused, mis toovad maakonda rohkem riigiasutusi, ametnikke ja teisi lojaalseid kodanikke. Eriti oluline on horisontaalsete sidemete tugevdamine ja kogukondlikkuse areng maakonna kõigis asumites ja piirkondades. Tuleb hoogustada kahesuunalist protsessi: rohkem Eestit Ida-Virumaale ning siduda idavirumaalased ülejäänud Eestiga.

Tegevuskava näeb ette korraldada kogukondlikkuse ideede levitamiseks ja asjakohaste kogemuste tutvustamiseks 2015. aasta kevadel rahvusvaheline konverents. Korraldajad soovivad seal kokku viia nii Ida-Virumaa kui ka kogu Eesti mitmesuguste kogukonnaliikumiste aktivistid ja Euroopa eri piirkondade sotsiaalse sidususe eksperdid.

Eesmärgid ja mõõdikud

Ida-Virumaast peab lähema aastakümne jooksul saama ülejäänud Eestiga hästi sidustatud maakond, kus on välja kujunenud oma identiteet ja kogukonnatunnetus. Kuigi maakonna rahvastik veel väheneb, tuleb näha ette võimalused stabiliseerumiseks ja rahvastiku vanuselise vahekorra normaliseerumiseks. Elukeskkond ja head töötingimused peavad juba lähiaastatel tooma maakonda kõrgelt kvalifitseeritud spetsialiste ja oskustöölisi, ettevõtjaid ja ametnikke kogu Eestist, kuid miks mitte ka mujalt Euroopa Liidust!

Juba viie aasta pärast võime mõõta, kas idavirumaalaste keskmine palgatase on jõudnud lähemale riigi keskmisele, vaesus vähenenud ning migratsioonivood pöördunud rohkem maakonna kasuks.

Tulevik

Oleme näinud, kuidas 20. sajandi keskel muutus Ida-Virumaa jõukast põllumajanduslikust piirkonnast, mida tunti ka ajalooja kultuurimälestiste, kõrget miljööväärtust omavate linnade ja asumite järgi, drastiliselt karmi tööstusmaastiku ja võõra migrantrahvastikuga piirkonnaks. 21. sajandi esimesel poolel seisab Ida-Virumaal tõenäoliselt ees aga uus drastiline muutus – kujuneda tähtsaks logistikapiirkonnaks Euroopa Liidu ja Euraasia suurte riikide vahel. Sealjuures poleks ime, kui nii mõnigi tuntud linn, näiteks Narva, kujuneb rahvusvaheliseks kunstimetropoliks, milleks on linnal kõik eeldused olemas.

Tööstus mitmekesistub ja kolib rajatavatesse tehnopiirkondadesse Narva, Jõhvi, Kohtla-Järve ja Kiviõli juures ning piirkonna majanduslik süda võib täiesti vabalt välja kasvada Sillamäe sadama ning selle logistikaja tööstuspiirkonnas. Juba praegu on Ida-Virumaa nähtav kui areneva turismi ja puhkemajanduse piirkond ning võib olla kindel, et see majandusharu kasvab siin eriti kiirelt. Maakonna lõunaosa ja Peipsi järve ranniku leiavad tulevikus kindlasti üles Euroopa kõige nõudlikumad turistid, kes tahavad nautida loodust, loodustoite ja kohalikke rikkalikke käsitöötraditsioone.